

Ni oblit ni perdó

És possible que la justícia, a Espanya, sigui realment imparcial davant de casos de manual on hi ha un delictes clar, una pena corresponent establerta en el codi penal i un tribunal capaç de jutjar-ho sense vincles ideològics, ni morals, ni empàtics amb cap de les parts. És possible. Però si no es donen tots aquests factors alhora, l'experiència demostra que la imparcialitat no hi és, especialment quan les parts mantenen posicions ideològicament allunyades. I quan això passa, no costa gaire comprovar per quina tendència ideològica acostuma a mostrar les seves simpaties (en forma de sentència) la justícia espanyola. Ho hem vist amb el judici del procés (condemna desproporcionada per a independentistes que van organitzar un referèndum). Ho hem vist en el judici als joves d'Altasu (condemna desproporcionada per a desafectes que, en un bar, van barallar-se amb guàrdia civils fora de servei). I ho vam veure, però amb un resultat invers, amb la condescendència amb què van ser tractats els neonazis que van assaltar la Fundació Blanquerna (suspensió de penes de presó als condemnats) i, sobretot, fa vint-i-cinc anys, en el judici contra cinc joves d'ideologia feixista per l'assassinat de Guillem Agulló (llibertat o condemna suau per a simpatitzants i militants de la

ultradreta). Han passat vint-i-set anys, des que una colla de xicots vinculats a l'agrupació neonazi Acción Radical van reconèixer Guillem Agulló (antifeixista, antiracista i independentista a qui tenien vist de Burjassot) a l'autobús que els duia a Montanejos, on, al cap d'uns dies, en un carreró, el van apallissar i li van clavar una navalla al cor. La novel·la *Guillem* (Amsterdam, 2020), de Núria Cadenes, reconstrueix la història de l'assassinat, les reaccions i el judici on (gràcies a una estratègia de defensa manipuladora i la complicitat del diari *Las Provincias*) es va intentar criminalitzar la víctima i, en canvi, la ultradreta nazi va quedar del tot impune. És una novel·la documental, un mosaic que combina narració, testimonis, retalls de premsa, informes policials... Un format literari original que presenta la veritat amb cruesa, tal com raja, i que absorbeix el lector amb una trama que, tot i conèixer d'antuvi el desenllaç, colpeja en el més profund de les entranyes. L'objectiu és denunciar la impunitat amb què actuava (i actua) l'extrema dreta a casa nostra, amb la complicitat de la policia i d'alguns mitjans, però també retrata la lluita antifeixista, de la qual la mort de Guillem ha esdevingut un símbol. El resultat, a més, demostra que una bona obra literària (amb potència argumental, narració valenta i estil arriscat) no ha d'estar renyida amb el compromís i la denúncia.

